

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยม
ภูษังพัฒนวิทย์ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ผู้วิจัยขอ
นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research : AR) ตามแนวคิดของ เคมมิต และ
แม็กเท็ทการ์ท ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การ
สังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) แบ่งออกเป็น 3 ระยะดังนี้

1. ระยะที่ 1 การวางแผน (Planning) สํารวจศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/สร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2. ระยะที่ 2 การปฏิบัติ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) จัดกิจกรรมระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน/เก็บข้อมูล

3. ระยะที่ 3 การสะท้อนกลับ (Reflection) วิเคราะห์ข้อมูล/ประเมินผล

1. ระยะที่ 1 การวางแผน (Planning) สํารวจ ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/สร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

สภาพปัจจุบันการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมภูษังพัฒนวิทย์
ได้ดำเนินการตามระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 เป็นต้นมา โดยมอบหมายให้ฝ่าย
ปกครองศึกษาแนวทางการดำเนินงาน กำหนดแผนปฏิบัติงาน ผสมผสานกับงาน โครงการของฝ่ายปกครอง
และมีการประสานงานกับ โครงการอื่น ๆ ในโรงเรียนเพื่อให้งานปกครองและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
เป็นงานที่ปฏิบัติและควบคู่กัน ไป โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นการรู้จัก
นักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่ง
ต่อการศึกษาค้นคว้า การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่ง
จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์ วางแผน เพื่อจะ
นำมาแก้ปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้วิจัยและผู้ร่วมการวิจัยจึงเก็บข้อมูล
โดยใช้วิธีที่หลากหลาย เช่น การบันทึก การสัมภาษณ์ การสังเกต จากเครื่องมือหลายประเภท เพื่อให้ได้
ข้อมูลที่หลายมิติ เช่น แบบสำรวจการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากแบบฟอร์มของระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน(หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2544 : 40-43) แบบสังเกต โดยมีผู้ให้ข้อมูลคือ กลุ่มผู้ร่วมการวิจัย ครูที่ปรึกษา

เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหา จากนั้นก็สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรม เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้ใช้ในการบันทึกและเป็นรูปแบบอันเดียวกัน เพื่อใช้ในการบันทึกการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 5 อย่าง คือ 1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. การคัดกรองนักเรียน 3. การส่งเสริมนักเรียน 4. การปรับปรุงแก้ไข 5. การส่งต่อ การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใช้วิธีการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือ แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (IOC) โดยใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินกับจุดประสงค์

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

กำหนดคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

+1 = ถ้าแน่ใจว่าจุดประสงค์การเก็บข้อมูลกับแบบประเมินสอดคล้องกัน

0 = ถ้าไม่แน่ใจว่าจุดประสงค์การเก็บข้อมูลกับแบบประเมินสอดคล้องกัน

-1 = ถ้าแน่ใจว่าจุดประสงค์การเก็บข้อมูลกับแบบประเมินไม่สอดคล้องกัน

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการแต่งตั้งมีดังนี้

1. นายณรงค์ เสนฤทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองกุงศรีวิทยาการ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ วิทยฐานะเชี่ยวชาญ วุฒิการศึกษา กศ.ม. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม

2. นายธีระ ลูกอินทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมภูอภัยพัฒนาวิทย อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ วุฒิการศึกษา กศ.ม. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. นายทวีวัฒน์ ฤกษ์ขลามา รองผู้อำนวยการ โรงเรียนคงมณีวิทยาคม อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิศึกษา กศ.ม. การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. ระยะที่ 2 การปฏิบัติ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) จัดกิจกรรมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/เก็บข้อมูล

เป็นการนำเอาเครื่องมือที่ได้จาก ระยะที่ 1 มาใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 อย่างคือ 1. การรู้จักนักเรียนรายบุคคล 2. การคัดกรองนักเรียน 3. การส่งเสริมนักเรียน 4. การปรับปรุงแก้ไข 5. การส่งต่อ และกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลของครูที่ปรึกษา ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบการทำงานของครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการนิเทศภายใน ตรวจสอบเอกสาร สัมภาษณ์ สังเกต เพื่อรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอแนะแนวทางในการทำงานของครูที่ปรึกษาเพื่อที่จะได้มีการพัฒนาการในการทำงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ที่จะพัฒนา คือ

1. การนิเทศภายใน

2. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

1. การนิเทศภายใน ดำเนินการดังนี้

จัดให้มีกิจกรรมนิเทศใน โรงเรียนมัธยมภูงักพัฒนาวิทย์ โดยมีรองผู้อำนวยการ โรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงานกิจการนักเรียน เป็นผู้นิเทศงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาเป็นผู้รับการนิเทศ โดยมีกิจกรรม คือ วางแผนการนิเทศ ปฏิบัติการนิเทศ และประเมินผลการนิเทศ ดังรายละเอียดดังนี้

1.1 วางแผนการนิเทศ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันจัดกิจกรรม สำรวจสภาพปัจจุบัน และปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อทราบความต้องการ และความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือ ศึกษาข้อเท็จจริง เพื่อเป็นข้อมูลในการปฏิบัติการนิเทศ โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาและความต้องการ อันจะเป็นข้อกำหนดให้เกิดการวางแผน การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาปรับปรุงส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ หลังจากนั้นมีการสร้างสื่อ เครื่องมือในการนิเทศ เป็นการค้นหาสิ่งที่จะช่วยในการปฏิบัติงานนิเทศเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ โดยมีเครื่องมือการนิเทศซึ่งแบ่งตามลักษณะการใช้งานเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ เครื่องมือที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์

แบบสังเกต เครื่องมือสำหรับส่งเสริมคุณภาพ ได้แก่ เครื่องมือนิเทศเพื่อป้องกัน เป็นเครื่องมือในลักษณะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศ มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ หนังสือ คู่มือครู ฯลฯ

1.2 ปฏิบัติการนิเทศ รองผู้อำนวยการ โรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงานกิจการนักเรียน เป็นผู้นิเทศแบบกัลยาณมิตร เชื่อมชมการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษา ให้ความรู้ สังเกต สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา การนิเทศกันเองระหว่างครูที่ปรึกษาคู่ด้วยกัน การปฏิบัติการนิเทศภายใน ดำเนินการ 2 ทาง คือ การนิเทศทางตรง เป็นการปฏิบัติการนิเทศด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการนิเทศตามโครงการ แผนงาน สื่อการนิเทศต่าง ๆ และวิธีการนิเทศที่เตรียมไว้ การนิเทศทางอ้อม เป็นการนิเทศโดยใช้สื่อนิเทศแทน ได้แก่ การให้การศึกษา เอกสาร หลักสูตร คู่มือครู นิเทศสาร ฯลฯ

1.3 ประเมินผลการนิเทศ การประเมินผลเกี่ยวกับการทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา หลังจากปฏิบัติการนิเทศ โดยทำการประเมินเป็นระยะ ๆ เพื่อแก้ไขหรือส่งเสริมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และสะท้อนผลเพื่อนำไปพัฒนาในการทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนครั้งต่อไป โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน คือ

1.3.1 ขั้นตอนเตรียมการก่อนการปฏิบัติงานนิเทศ การตรวจสอบแผนงาน โครงการ ความเป็นไปได้ ความสมบูรณ์ของแผนงาน

1.3.2 ขั้นเริ่มต้นปฏิบัติงาน ควรมีการตรวจสอบความพร้อมในการที่จะเริ่มโครงการ ได้แก่ บุคลากร ทรัพยากร การทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงาน ฯลฯ

1.3.3 ขั้นระหว่างดำเนินการหรือปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบวิธีการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติว่า ผู้ปฏิบัติมีจุดมุ่งหมายแนวดำเนินการและปรัชญาตรงกันหรือไม่

1.3.4 ขั้นสิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ ว่ามีผลตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด มีข้อเสียอย่างไร

2. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้วิจัยและผู้ร่วมการวิจัย ได้ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ โดยจัดกิจกรรม ดังนี้

2.1 กิจกรรมการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน ดำเนินการดังนี้

ครูที่ปรึกษาของนักเรียนออกเยี่ยมบ้านนักเรียน ในที่ปรึกษาและชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่เพื่อครูที่ปรึกษาจะได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง มีการวางแผนและจัดทำกำหนดการออกเยี่ยมไว้ให้ชัดเจนรวมทั้งมีการบันทึกผลการออกเยี่ยมบ้านของนักเรียน การรวบรวมข้อมูลการออกเยี่ยมบ้าน เพื่อประกอบกาดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมภูงิ้วพัฒนวิทย์ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 การติดต่อสื่อสารและประสานงานกับชุมชน ดำเนินการดังนี้

จัดกิจกรรมติดต่อสื่อสารและประสานงานกับชุมชน ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร การร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการให้ข้อมูลและส่งข่าวสารของนักเรียน การใช้ทรัพยากรร่วมกันของโรงเรียนกับชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมภูษังพัฒนวิทย์ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

การพัฒนาตามกลยุทธ์ที่กำหนดคือ 1. การนิเทศภายใน และ 2. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จะดำเนินงานภายใต้การนิเทศภายใน ส่วนการดำเนินงานตามองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาดำเนินการดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ครูที่ปรึกษาในแต่ละห้องอย่างน้อย 1 คน รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนในชั้นเรียนของตัวเอง อย่างน้อย 3 ด้านคือ ด้านความรู้ความสามารถ(การเรียนและความสามารถอื่น ๆ) ด้านสุขภาพ(ร่างกายและจิตใจ พฤติกรรม) ด้านครอบครัว(เศรษฐกิจและการคุ้มครอง) โดยการศึกษาข้อมูลจากระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน(SDQ) สมุดประจำตัวนักเรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียน การสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนหรือสอบถามจากเพื่อนและตัวนักเรียนเอง จากนั้นบันทึกข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้แบบบันทึกหรือเครื่องมือที่สร้างขึ้น ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมนักเรียน แบบบันทึกรายงานสุขภาพนักเรียน แบบบันทึกรายงานการเยี่ยมบ้านนักเรียน แบบบันทึกการประมวลผลการตรวจสอบปัญหาในการเรียนและชีวิต ซึ่งจะทำให้ครูที่ปรึกษามีข้อมูลของนักเรียนทุกคนเพื่อใช้ในการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยสามารถกำกับและตรวจสอบการทำงานของครูที่ปรึกษาในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการนิเทศภายใน การตรวจสอบ จากการดูเอกสารที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล และจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การทำงานของครูที่ปรึกษา

2. การคัดกรองนักเรียน

ครูที่ปรึกษาดำเนินการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างละเอียดแล้ว จากนั้นก็ทำการคัดกรองนักเรียน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา โดยใช้แบบบันทึกหรือเครื่องมือที่สร้างขึ้น ได้แก่ แบบบันทึกการประมวลผลการคัดกรองนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน(SDQ) ซึ่งผู้วิจัยสามารถกำกับและตรวจสอบการทำงานของครูที่ปรึกษา ในการในการคัดกรองนักเรียนโดยการนิเทศภายใน การตรวจสอบจากการดูเอกสารที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล และจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การทำงานของครูที่ปรึกษา

3. การส่งเสริมนักเรียน

ครูที่ปรึกษาดำเนินการส่งเสริมนักเรียนในชั้นเรียนของตนเอง ตามผลการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้นักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษบรรลุเป้าหมายตามศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ เกิดความภาคภูมิใจไม่กลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา ก็พยายามหาทางป้องกันไม่ให้มีปัญหาก่อเกิดขึ้นอีกเพื่อให้กลับไปเป็นนักเรียนกลุ่มปกติให้ได้ โดยการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อพบครูที่ปรึกษาในห้องเรียนในช่วงก่อนเลิกเรียน การประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงแนวปฏิบัติ ในภาวะเบี่ยงของทางโรงเรียนเพื่อความเข้าใจตรงกัน การจัดกิจกรรม ในคาบแนะแนว และการจัดกิจกรรม ในคาบลูกเสือ-เนตรนารี ยุวภาษา และนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อส่งเสริม ปลุกฝังให้นักเรียนเป็นคนดีมีระเบียบวินัยในตนเอง โดยใช้แบบบันทึกหรือเครื่องมือที่สร้างขึ้น ได้แก่ แบบบันทึกการจัดกิจกรรมโฮมรูม แบบบันทึกรายงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน แบบรายงานการให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัย นักเรียน ซึ่งผู้วิจัยสามารถกำกับและตรวจสอบการทำงานของครูที่ปรึกษาในการส่งเสริมนักเรียนโดย การนิเทศภายใน การตรวจสอบจากการดูเอกสารที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล และจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การทำงานของครูที่ปรึกษา

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

ครูที่ปรึกษาดำเนินการให้ความเอาใจใส่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาจำเป็นต้องให้ความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด หาวิธีการให้ความช่วยเหลือทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน โดยแบ่งปัญหาด้านการเรียน ด้านพฤติกรรมหรือ ความประพฤติ แล้วดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหานักเรียนในสิ่งที่สามารถแก้ไขได้ เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน กิจกรรมการเยี่ยม บ้านนักเรียน กิจกรรมการอบรมคุณธรรมจริยธรรม การจัดกิจกรรม โฮมรูมเพื่อพบครูที่ปรึกษาในห้องเรียน ในช่วงก่อนเลิกเรียน การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การจัดกิจกรรมในคาบแนะแนว และการจัดกิจกรรมใน คาบลูกเสือ เนตรนารี ยุวภาษา และนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและเป็น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อให้กลับไปเป็นนักเรียนในกลุ่มปกติ โดยใช้แบบบันทึกหรือ เครื่องมือที่สร้างขึ้น ได้แก่ แบบบันทึกรายงานการเยี่ยมบ้านนักเรียน แบบบันทึกการจัดกิจกรรมโฮมรูม แบบบันทึกรายงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน แบบรายงานการให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัย นักเรียน แบบบันทึกรายงานการทำกรศึกษากรณี (Case Study) ซึ่งผู้วิจัยสามารถกำกับและตรวจสอบ การทำงานของครูที่ปรึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยการนิเทศภายใน การตรวจสอบจาก การดูเอกสารที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล และจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การทำงานของครูที่ปรึกษา

5. การส่งต่อ

ครูที่ปรึกษาดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนแล้วปรากฏว่าไม่ดีขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการส่งต่อ เพื่อให้ผู้มีความสามารถเฉพาะด้านหรือผู้เชี่ยวชาญได้แก้ไขปัญหาให้ดีขึ้น การส่งต่อมี 2 แนวทางคือ ครูที่ปรึกษาส่งต่อภายในไปยังครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา ครูฝ่ายปกครองหรือฝ่ายกิจการนักเรียน และการส่งต่อภายนอกของครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองหรือฝ่ายกิจการนักเรียน ไปยังผู้เชี่ยวชาญพิเศษภายนอก โดยใช้แบบบันทึกหรือเครื่องมือที่สร้างขึ้น ได้แก่ แบบรายงานการส่งต่อนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยสามารถกำกับและตรวจสอบการทำงานของครูที่ปรึกษาในการส่งต่อนักเรียน โดยการนิเทศภายใน การตรวจสอบจากการดูเอกสารที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล และจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การทำงานของครูที่ปรึกษา

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้วิจัยและผู้ร่วมการวิจัยได้ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ โดยจัดกิจกรรม คือ การออกเยี่ยมบ้านผู้ปกครองนักเรียนและการติดต่อสื่อสารประสานงานกับชุมชน เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง มีการวางแผนและจัดทำกำหนดการออกเยี่ยมไว้ให้ชัดเจนรวมทั้งมีการบันทึกผลการออกเยี่ยมบ้านของนักเรียน การรวบรวมข้อมูลการออกเยี่ยมบ้าน เพื่อประกอบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และจัดกิจกรรมติดต่อสื่อสารและประสานงานกับชุมชน ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร การร่วมมือกันระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในการให้ข้อมูลและส่งข่าวสารของนักเรียน การใช้ทรัพยากรร่วมกันของ โรงเรียนกับชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประสานงานและติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 10 คน เพื่อประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยสามารถกำกับและตรวจสอบการทำงานของครูที่ปรึกษาในการการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยการตรวจสอบจากการดูเอกสารที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล เช่น บันทึกการเยี่ยมบ้านนักเรียนและการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การทำงานของครูที่ปรึกษา

เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการดำเนินการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แผนปฏิบัติการดำเนินการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมภูษังพัฒนวิทย์
อำเภอหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์

กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้เกี่ยวข้อง	วิธีเก็บข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล	แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล
1. การนิเทศภายใน	-ทราบปัจจุบันปัญหา					
1.1 วางแผนการนิเทศ	-วางแผนการนิเทศการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือ	1 พ.ย.50 ถึง 30พ.ย.50	-ผู้นิเทศ -ผู้วิจัย -ครูที่ปรึกษา	-สังเกต -สัมภาษณ์	-แบบสังเกต -แบบสัมภาษณ์	-ผู้วิจัย -ครูที่ปรึกษา
1.2 ปฏิบัติการนิเทศ	นักเรียน -ผู้นิเทศได้นิเทศครูที่ปรึกษา -ครูที่ปรึกษาได้ปฏิบัติการตามโครงการแผนงาน สื่อ การนิเทศต่างๆ และวิธีการนิเทศที่เตรียมไว้ -ครูที่ปรึกษาได้รับการนิเทศโดยใช้สื่อนิเทศ	3 ธ.ค.50 ถึง 31 มี.ค.51	-ผู้วิจัย -ครูที่ปรึกษา	-สังเกต -สัมภาษณ์	-แบบสังเกต การปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาและผู้วิจัย -แบบสัมภาษณ์	-ผู้วิจัย -ครูที่ปรึกษา

ตารางที่ 2 (ต่อ)

กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้เกี่ยวข้อง	วิธีเก็บข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล	แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล
1.3 ประเมินผลการนิเทศ	-ประเมินผลการนิเทศ ขั้นตอนเตรียมการก่อนการปฏิบัติการนิเทศ	3 ธ.ค.50 ถึง 31 มี.ค.51	-ผู้วิจัย -ครูที่ปรึกษา	-สังเกต -สัมภาษณ์ การปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา	-แบบสังเกต -แบบสัมภาษณ์	-ครูที่ปรึกษา -ผู้วิจัย
2. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	-ประเมินผลการนิเทศขั้นระหว่างการนิเทศการปฏิบัติงาน -ประเมินผลการนิเทศขั้นสิ้นสุดโครงการ -สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน	3 ธ.ค.50 ถึง 31 มี.ค.51	-ผู้วิจัย -ครูที่ปรึกษา	-สังเกต -สัมภาษณ์ การปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา	-แบบสังเกต -แบบสัมภาษณ์	-ครูที่ปรึกษา -ผู้วิจัย -ผู้ปกครอง
2.1 การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน	-เยี่ยมบ้านนักเรียน ชุมชนของครูที่ปรึกษา -วางแผนและจัดทำกำหนดการ	3 ธ.ค.50 ถึง 31 มี.ค.51	-ผู้วิจัย -ครูที่ปรึกษา	-รวบรวมข้อมูลจากเอกสารการออกเยี่ยมบ้านของครูที่ปรึกษา	-แบบสำรวจข้อมูลการออกเยี่ยมบ้าน	-ครูที่ปรึกษา -ผู้วิจัย -ผู้ปกครอง
	เยี่ยมบ้านนักเรียนของครูที่ปรึกษา					

ตารางที่ 2 (ต่อ)

กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้เกี่ยวข้อง	วิธีเก็บข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล	แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล
2.2 การติดต่อสื่อสารและประสานงานกับชุมชน	-เพื่อติดต่อสื่อสาร การร่วมมือกันกับชุมชน -เพื่อให้มีปฏิทินปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา	3 ธ.ค.50 ถึง 31 มี.ค.51	-ผู้วิจัย -ครูที่ปรึกษา	-สังเกต -สัมภาษณ์	-แบบสังเกต -แบบสัมภาษณ์ การประสานงานกับชุมชน/ ผู้ปกครอง	-ครูที่ปรึกษา -ผู้วิจัย -ผู้ปกครอง

3. ระยะที่ 3 การสะท้อนกลับ (Reflection) วิเคราะห์ข้อมูล/ประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประเมินผลการดำเนินงานดำเนินการดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการเปรียบเทียบข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนจากการดำเนินงานจากครูที่ปรึกษา โดยการประเมินผลการดำเนินงานของครูที่ปรึกษา การดูข้อมูลที่ได้จากการบันทึกการจัดกิจกรรมของครูที่ปรึกษา ข้อมูลจากการนิเทศการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา โดยการประเมินผลแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ประเมินผลวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2551 ช่วงที่ 2 ประเมินผลวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2551

2. นำข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการเปรียบเทียบข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังการดำเนินการจากครูที่ปรึกษาที่ได้มาวิเคราะห์โดยการบรรยายพร้อมอ้างอิงข้อมูลจากผลการดำเนินงาน โดยใช้หลักการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)